

А паміж іншым, аніколі —
Ні ў сьветлых снах, ні наяву —
Ні свой палац, ні *соткі* ў полі
Ня лезьлі ёй у галаву.

Прападае на *сотках*, палівае *соткі*, апалола *соткі*, хай бы тыя *соткі* прапалі — гэта найбольш частотны лексыкон кожнага дня.

Соткі — гэта сынонім паняцця „свая зямля“ для беларусаў канца XX стагодзьдзя.

Сочыва

Антаніна Хатэнка

Калі па ўсёй краіне плыве водар сьліваў ды яблыкаў, што вараць гаспадыні — выплывае аднекуль зь нетраў памяці смачнае слова — *сочыва*. Чаму яно заблудзілася ў вякох і саступіла месца назову „варэньне“ — складана зразумець. Але „варэньне“ — усяго ж толькі нешта зваранае, яно не паўстае ўва ўспамінах сонечным бурштынавым смакоцьцем. Яно прыземленае, не надоранае магіяй пераўвасабленьня...

Затое *сочыва* — бруеньне, жывая сіла й гаючасьць соку, сакавіты пах і колер саду, ацяжэлага салодкім набыткам. Здаецца, і ня зваранае, не перапрацаванае тое сонца, утрыманае энэргіяй у яблыку. Здаецца, прамянее й сьвеціць радасьць ураджаю, а значыць — нараджэньня.

Але здзіўлёна ўспыхваюць вейкі ў гандлярак, як папытаеш *сочыва* — і даводзіцца даўка прамаўляць: варэньне.

Затое ўсоладзь п'юць харавство старавечных словаў маладыя павяртанцы да этнічных каранёў. Быццам бы апраўдваюць і ўваскрашаюць існыя значэньні ды гучаньні. Бывае, ганарыста залятаюць у кавярню й заказваюць — печыва! *сочыва*! марозіва! Пакутніца-афіцыянтка адно вачыма міргае.

Здаецца, ужо даўно нацыянальны арганізм ня здатны ператраўліваць нашае жорсткае варэннае трасянкі. А мы ўсё зацята варым, варэнім... Замест таго, каб насалоджвацца жывымі *сокамі* мовы ды зямлі — *сочывам*.

Спадарства

Сяржук Сокалаў-Воюш

Як толькі не зьвярталіся адзін да другога нашыя людзі ў гэтым стагодзьдзі. Пан і пані, васпан і васпані, сам і сама, грамадзянін і грамадзянка. У пачатку стагодзьдзя Вацлаў Ластоўскі пісаў: „Апошнімі часамі маецца паварот да старога „*гаспадар*“, як да эпітэту ў знак ветласьці“. Але прыйшлі бальшавікі са сваімі „таварышамі“, і паварот не адбыўся.

Слова *спадар* — старажытнае, вядомае ажно з XVI стагодзьдзя. Яго ўжо ў сярэдзіне нашага пачаў вяртаць у актыўны ўжытак Янка Станкевіч. *Спадар*, *спадарыня*, *спадарскі*, *спадарства*. *Спадарыч* — сын *спадара*, *спадарычна* ці *спадарычня* — дачка альбо проста незамужняя жанчына, у адрозьненьне ад замужняй — *спадарыні*.

Слова *спадар* паходзіць ад праславянскага **gospodarъ* і, апрача названых значэньняў, выступае ў нашай мове як сынонім слова *Госпад*. „*Спадару* Божа,